

Aan

De Voorzitter van de Tweede Kamer der
Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
13 maart 2008	208-043	EP/AEP / 8029331	1

Onderwerp

Verzoek om kabinetsreactie op OESO rapport (ingezonden 31 januari 2008)

Hierbij zend ik u, mede namens de Ministers van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de reactie op het verzoek van lid Koser Kaya om een kabinetsreactie op het OESO-rapport over de Nederlandse economie, dat mij is toegezonden per brief van 31 januari jl., met kenmerk 208-043.

(w.g.) Maria J.A. van der Hoeven

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 30

Hoofdkantoor
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11
Telefax (070) 347 40 81
Email ezpost@minez.nl
Website www.minez.nl

Doorkiesnummer
6361

Telefax

Behandeld door
D.J. Westerink

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

Kabinetsreactie op het OESO rapport over de Nederlandse economie (verschenen 31 januari 2008)

Inleiding

De OESO toont zich in haar rapport positief over de uitgangspositie van de Nederlandse economie. De groeicijfers van de voorbije jaren zijn robuust, de werkloosheid is laag en de overheidsfinanciën zijn gezond. De OESO schrijft dit toe aan zowel het gunstige economische tijds als de structurele hervormingen uit het verleden. In het rapport stelt de OESO echter ook dat Nederland nog niet af is en er nog veel moet gebeuren. Door de vergrijzing en ontgroening wordt Nederland in toenemende mate geconfronteerd met (zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin) tekorten op de arbeidsmarkt. Het structureel verhogen van de arbeidsparticipatie is een belangrijk spoor om de voorzieningen van de verzorgingsstaat betaalbaar te houden. De OESO merkt het vergroten van de arbeidsparticipatie (zowel in personen als in uren) dan ook als grootste uitdaging aan en doet een groot aantal aanbevelingen om dit te bewerkstelligen. Andere uitdagingen waaraan de OESO in het bijzonder aandacht besteedt zijn de overheidsfinanciën, arbeidsmigratie en de integratie van minderheden.

Het verhogen van de arbeidsparticipatie vormt een centraal onderdeel van het kabinetsbeleid. Het Kabinet heeft zich, op advies van de SER, gecommitteerd aan het structureel verhogen van de arbeidsparticipatie tot 80% in 2016. Om dat te realiseren kan gedacht worden aan het verbeteren van het functioneren van de arbeidsmarkt, het vergroten van arbeidsdeelname (in het bijzonder van vrouwen, ouderen en kwetsbare groepen), het verbeteren van de aansluiting onderwijs arbeidsmarkt en het stimuleren van levenlang leren.

Het coalitieakkoord en het beleidsprogramma bevatten maatregelen die bijdragen aan de realisatie van deze doelstellingen. Het Kabinet meent echter, in lijn met het OESO rapport, dat het huidige beleid nog niet toereikend is. Daarom is de Commissie Arbeidsparticipatie onder voorzitterschap van drs. ir. M.P. Bakker ingesteld om het Kabinet te adviseren over aanvullende maatregelen en beleid, die de lopende en komende periode gerealiseerd moeten worden. Directe aanleiding van dit besluit was de vaststelling dat het niet mogelijk bleek om gebruik te maken van het aanbod van werkgeverscentrales om op grote schaal personen met een afstand tot de arbeidsmarkt in bedrijven op te nemen. Daardoor komt de verwezenlijking van de participatieambitie onder druk te staan. Uiterlijk 1 juni 2008 zal de Commissie advies uitbrengen. De Commissie kan bij haar aanbevelingen gebruik maken van het rapport van de OESO.

In het onderstaande geeft het Kabinet een nadere reactie op de belangrijkste aanbevelingen van het OESO rapport en wordt toegelicht welke maatregelen reeds in het coalitieakkoord en het beleidsprogramma voorzien zijn.

Arbeidsmarktparticipatie

De OESO geeft in haar rapport bijzondere aandacht aan de bevordering van de arbeidsparticipatie. Aanbevelingen worden gedaan ten behoeve van de activering van bijstandgerechtigden, arbeidsongeschikten, vrouwen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, ouderen en langdurig werklozen. De activering van genoemde groepen vormt, zoals gezegd, een speerpunt in het huidige kabinetsbeleid.

De activerende werking van de sociale zekerheid wordt langs meerdere sporen versterkt. De WWB werkt goed, gemeenten zijn actief aan de slag gegaan met onder meer work first projecten. Daarbovenop gaat het Kabinet door middel van participatieplaatsen de mogelijkheid creëren voor mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt om arbeidsritme op te doen. In de WW en WIA worden lessen uit de recente beleidsdoorlichting gebruikt om trajecten selectiever in te zetten. Ook zorgen loonkostensubsidies voor langdurig werklozen, het aanpassen van de richtlijn passende arbeid en inkomstenverrekening bij baanaanvaarding WW (verrekening inkomen uit arbeid met WW-uitkering i.p.v. beëindiging WW uitkering naar rato van het aantal uren in de nieuwe baan) ervoor dat langdurig werklozen sneller naar de arbeidsmarkt worden geleid. Daarnaast introduceert het Kabinet een inkomensafhankelijke arbeidskorting (EITC) die de stap van een uitkering naar een baan aantrekkelijker maakt. Met de uitfasering van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting worden partners, die zich nog niet op de arbeidsmarkt begeven, geprikkeld om te gaan werken.

Sommige mensen kunnen zelfstandig geen reguliere baan bemachtigen en behouden vanwege een psychische, lichamelijke of verstandelijke handicap. De Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) biedt permanente ondersteuning aan deze mensen zodat zij hun resterende arbeidscapaciteit kunnen benutten. De druk op de WSW is de afgelopen jaren fors toegenomen en uit zich in een blijvende groei van de wachtlijsten in de WSW. Het Kabinet stelt een externe commissie in die zal bezien hoe, bij gelijkblijvende budgettaire middelen, de participatie van de genoemde groep kan worden bevorderd. Deze Commissie zal uiterlijk 1 juli 2008 advies uitbrengen. Voor jonggehandicapten wordt een wijziging van de Wajong voorbereid, waarbij de toegang tot de Wajong voor personen tot 27 jaar voor wie perspectief op arbeid niet is uitgesloten, met behoud van rechten op inkomensondersteuning wordt uitgesteld.

Doorwerken tot 65 jaar zal een meer gangbare praktijk moeten worden. Er zijn al maatregelen genomen om werknemers in de leeftijd van 55 tot 65 langer aan het werk te houden, zoals het afschaffen van de fiscale facilitering voor VUT en prepensioen, introductie en verhoging van de specifieke arbeidskorting voor ouderen vanaf 57 jaar en de vrijstelling Aof premies voor werkgevers bij het aannemen van werknemers van 50 jaar of ouder en het in dienst hebben van werknemers van 55 jaar of ouder. Ook beziet het Kabinet of de levensloopregeling zo kan worden aangepast dat deze optimaal bijdraagt aan participatie in alle levensfasen. Gegeven de huidige gemiddelde uittreedleeftijd van

61 jaar en de nog bestaande mogelijkheden tot vervroegd uittreden is er nog veel ruimte voor verbetering van de participatie van ouderen in de groep van 55-65 jaar.

De reeds genomen en geplande maatregelen laten niet onverlet dat op dit moment nog steeds een kleine anderhalf miljoen mensen aan de kant staan. In het licht van de doelstellingen van het Kabinet is dit economisch onverantwoord en sociaal onaanvaardbaar. Hoe deze groepen te activeren is daarom één van de belangrijkste vraagstukken. Ook op dit terrein biedt het advies van de Commissie Arbeidsparticipatie hopelijk aanknopingspunten voor aanvullende maatregelen.

Daarnaast doet de OESO verdergaande aanbevelingen om de pensioenleeftijd te verhogen en het ontslagrecht te moderniseren. De huidige pensioenleeftijd staat voor het Kabinet niet ter discussie, de inzet is primair gericht op het verhogen van de arbeidsparticipatie van ouderen tussen 55-65 jaar. Om de AOW ook in de toekomst welvaartsvast te houden, wordt van ouderen met een relatief hoog inkomen een bijdrage gevraagd. Dit kan door langer door te werken of door het betalen van een extra heffing. Verder wacht het Kabinet het advies van de hierboven genoemde Commissie Arbeidsparticipatie af.

Verhoging van het aantal gewerkte uren

De OESO geeft voorts de noodzaak aan om de participatie gemeten in uren te verhogen en doet hiertoe een aantal suggesties. Het verder ontwikkelen van de markt voor kinderopvang, het verlagen van de marginale druk en het verhogen van de prikkel om de werkweek te verlengen worden in dit verband genoemd.

Sinds de invoering van de Wet kinderopvang in 2005 zijn mogelijkheden voor ouders om gebruik te maken van kinderopvang aanzienlijk vergroot: de capaciteit is sterk gegroeid, de kosten voor ouders zijn verlaagd (van gemiddeld 37% van de opvangkosten in 2005 naar 19% in 2007) en de kwaliteitseisen en het toezicht op de kwaliteit zijn geüniformeerd. In samenhang hiermee is het kinderopvanggebruik sinds 2005 sterk gestegen. Het CPB stelt dat de recente beleidswijzigingen ertoe geleid hebben dat verschillen in de kosten van kinderopvang nog slechts een beperkte rol spelen bij de verschillen in arbeidsparticipatie tussen Nederlandse en Scandinavische vrouwen (in Zweden en Finland betalen ouders gemiddeld 11% respectievelijk 16% van de opvangkosten).

Tevens wordt aangestuurd op een meer integrale aanpak van kinderopvang en is sinds 2007 de aansluiting tussen onderwijs en opvang buiten schooltijden wettelijk geregeld. Scholen zijn sinds 1 augustus 2007 verplicht om buitenschoolse opvang te organiseren indien ouders daarom verzoeken.

Bovengenoemd beleid heeft een substantieel effect gehad op het gebruik van kinderopvang in 2007 ten opzichte van eerdere jaren. Voorts wordt aangestuurd op een

meer geharmoniseerde aanpak van voorzieningen voor 0-4 jarigen (kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en peuterspeelzalen) met nadruk op kwaliteit.

Om de financiële prikkels voor het werken van meer uren te verhogen neemt het Kabinet daarnaast op fiscaal vlak een aantal maatregelen waaronder het invoeren van de inkomensafhankelijke aanvullende combinatiekorting (IACK).

Het Kabinet gaat samen met de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in de taskforce Deeltijd+ bevorderen dat mensen die in deeltijd werken, meer uren gaan werken. De taskforce moet ook met voorstellen komen om vrouwen die nog niet werken er toe aan te zetten te gaan werken. Naast institutionele factoren spelen ook culturele factoren een rol bij de voorkeur voor het al dan niet werken in deeltijd. Ook hieraan zal door de taskforce aandacht worden besteed.

De OESO wijst ook op de bijdrage die een verlenging van de voltijd werkweek kan leveren aan het vergroten van het arbeidsaanbod. Het is aan de sociale partners om mogelijkheden te scheppen om langere werkweken dan de gebruikelijk 36 of 38 uur af te spreken. In de Cao's voor personeel in ziekenhuizen en de gehandicaptenzorg is dit al gebeurd. Belemmeringen om langer dan 36 uur te werken zijn inmiddels ook uit de Cao's voor rijksambtenaren gehaald.

Ondanks alle reeds genomen maatregelen is het aantal gewerkte uren (met name onder vrouwen) laag. Het Kabinet zal, in reactie op het advies van de Commissie Arbeidsparticipatie, bezien of het aangekondigde beleid ter vergroting van het aantal gewerkte uren in voldoende mate bijdraagt aan het verwezenlijken van de 80%-participatiedoelstelling.

Overheidsfinanciën

In lijn met het advies van de OESO laat het Kabinet de automatische stabilisatoren werken aan de inkomenskant en houdt het vast aan consolidatie van de overheidsfinanciën, met het streven naar een structureel begrotingsoverschot van 1% BBP in 2011. Om de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op lange termijn te garanderen volgt het Kabinet de drie sporen die ook de OESO aanbeveelt, namelijk vergroting van het draagvlak middels meer participatie, hervorming van de vergrijzingerelateerde instituties en verbetering van het begrotingssaldo.

De OESO onderschrijft het trendmatig begrotingsbeleid. De uitgavenkaders en de werking van de automatische stabilisatoren aan de inkomstenkant in combinatie met een veilige signaalwaarde voor het EMU-saldo worden met instemming beschreven. De OESO stelt ook verbeteringen voor. Zo adviseert de OESO alle procyclische elementen onder de uitgavenkaders weg te nemen en de rapportage over belastinguitgaven te

verbeteren. Dit sluit aan bij de stappen die het Kabinet reeds heeft gezet door bijvoorbeeld de rentelasten uit het kader te halen.

Integratie minderheden

De OESO wijst terecht op de noodzaak om het grote arbeidspotentieel onder immigranten en – nu en in de toekomst – hun kinderen beter te benutten. Dit is niet alleen bevorderlijk voor het economisch groeivermogen, maar ook voor de sociale samenhang. Het Kabinet neemt diverse maatregelen gericht op de arbeidsparticipatie van inactieve groepen die, hoewel niet specifiek op hen gericht, allochtonen met een niet-westerse achtergrond ten goede zullen komen. Ook maatregelen gericht op halvering van het aantal voortijdige schoolverlaters moeten in dat licht worden gezien. Daarnaast zijn er meer gerichte doelstellingen zoals verbetering van de kwaliteit en het rendement van inburgering en deelname van alle kinderen van twee tot en met vijf jaar bij wie een taalachterstand wordt vastgesteld aan voor- en vroegschoolse educatie.

Arbeidsmigratie

Om de aantrekkelijkheid van Nederland voor hoogopgeleide migranten te vergroten doet de OESO de aanbeveling om de huidige Kennismigrantenregeling aan te vullen met een aanbodgestuurd systeem, waarbij arbeidskrachten worden toegelaten die op voorhand nog geen arbeidscontract hebben. Het Kabinet heeft in het Coalitieakkoord herijking van het reguliere vreemdelingenbeleid aangekondigd conform de nota “Naar een modern migratiebeleid” (TK 2005-2006, 30 573 nr. 1). Doel is het toelatingsbeleid zo te moderniseren dat het snel en slagvaardig kan inspelen op de behoeften van de samenleving en arbeidsmarkt. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar kennismigranten. Naast de Kennismigrantenregeling beschikt Nederland met de Zelfstandigenregeling inmiddels over een (aanbodgestuurde) puntenregeling om de toelating van veelbelovende migranten met een eigen zaak te toetsen. In interdepartementaal verband wordt in het Project Modern Migratiebeleid nu gewerkt aan de praktische invulling van een nieuw toelatingsmodel. In dit kader wordt de introductie van een talentenregeling onderzocht, een puntensysteem voor getalenteerde migranten die (nog) geen arbeidscontract hebben en zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Daarnaast is inmiddels de toegestane zoekperiode voor een baan als kennismigrant voor buitenlandse studenten die in Nederland zijn afgestudeerd verlengd tot één jaar. Bovendien is de inkomenseis voor deze groep in de Kennismigrantenregeling verlaagd tot 25.000 euro.

Voor de categorieën arbeidsmigranten in het midden- en onderste segment van de arbeidsmarkt blijft het uitgangspunt van de Wet arbeid vreemdelingen gelden dat, voordat een werkgever arbeidskrachten van buiten de Europese Unie kan aantrekken, eerst een toets op de beschikbaarheid van prioriteitgenietend aanbod wordt uitgevoerd. De OESO beveelt aan om de lengte en administratieve complexiteit van deze toets terug te brengen. Het Kabinet onderkent het belang van een klantvriendelijke en snelle afhandeling van vergunningaanvragen voor arbeidsmigranten. Daarom zullen vanaf zomer 2008 middels

het instellen van één front-office van CWI en IND de procedures voor de tewerkstellingsvergunning en de verblijfsvergunning beter op elkaar worden aangesloten.

De OESO doet de suggestie om werknemers uit Bulgarije en Roemenië vrijere toegang te geven tot de arbeidsmarkt, conform het overgangsregime dat gold voor de landen uit Midden- en Oost Europa die al eerder toetraden tot de EU. Na toetreding van Bulgarije en Roemenië tot de EU per 1 januari 2007 heeft Nederland gekozen voor een overgangstermijn voor het vrije verkeer van werknemers uit deze landen. De overgangstermijn zal dit voorjaar worden geëvalueerd. De bevindingen van deze evaluatie en de verdere ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zullen de basis vormen voor het kabinetsbesluit om de overgangstermijn al dan niet te verlengen.

Concluderend

De OESO onderstreept in het landenrapport terecht de noodzaak van het inzetten op het structureel verhogen van de arbeidsparticipatie. Het Kabinet neemt daarom diverse beleidsinitiatieven, maar onderkent in dit opzicht dat Nederland nog niet af is. Daarom zullen door diverse commissies de komende maanden adviezen worden uitgebracht die naar verwachting kunnen bijdragen aan een vergroting van de arbeidsparticipatie. Het Kabinet meent dat het rapport van de OESO daarbij een nuttige bron van informatie en ideeën is die bij de verdere beleidsontwikkeling kan worden geraadpleegd.